

KADA REIKALINGAS LAIKINASIS ARBITRAS?

ĮŽANGA:

- Laikinasis arbitras (angl. *emergency arbitrator*) kaip institutas labai išpopuliarėjo per pastaruosius kelis metus ir netgi tapo „pasaulinės mados“ tendencija, kuomet visos save gerbiančios nuolatinio arbitražo institucijos įtraukė laikinojo arbitro nuostatas į taisykles ir reglamentus.
- Ne išimtis yra ir naujasis 2013 metų VKAT reglamentas, kurio 35 straipsnis ir Priedas Nr. 1 reglamentuoja laikinojo arbitro institutą Lietuvoje.
- Šiame pranešime apžvelgsiu esminius atvejus, kada yra reikalingas laikinasis arbitras bei praktiką.
- Be to, pasisakysiu dėl to, kodėl atsirado šis institutas, palyginsiu pagrindinius modelius (VKAT, SCC, ICC).
- Toliau, aptarsiu, žingsnis po žingsnio, VKAT reglamente numatyta laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tvarką iki arbitražo teismo suformavimo; taip pat statistiką.
- Galiausiai, labai laikiu Jūsų klausimų.
- Taigi, pradedam ☺

KADA REIKALINGAS LAIKINASIS ARBITRAS (I):

- Renkantis, ar prašyti laikinojo arbitro spręsti klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių, ar kreiptis dėl to paties į teismą, svarbu įvertinti „*už ir prieš*“ argumentus:

Už laikinąjį arbitrą	Už teismą
Kai svarbu išlaikyti konfidencialumą	Kai yra svarbu taikyti laikinąsias apsaugos priemones nepranešus atsakovui (<i>ex parte</i>)
Kai nepasitikima teismais (labiau aktualu tarptautinio komercinio arbitražo atveju)	Laikinosios apsaugos priemonės liečia trečiuosius asmenis, kurie nėra arbitražinės išlygos šalimis
Kai prašomos laikinosios apsaugos priemonės patenka į laikinojo arbitro kompetenciją	

KADA REIKALINGAS LAIKINASIS ARBITRAS (II):

- Laikinasis arbitras reikalingas, kai iki arbitražinio nagrinėjimo, ar jo pradžioje, kai dar nesuformuotas arbitražo teismas, „*būtų pritaikytos skubiosios laikinosios apsaugos priemonės*“ (**LAP**) (VKAT Reglamento 35(1) str.)
- Be skubumo reikalavimo, taikomos bendros laikinųjų apsaugos priemonių skyrimo taisyklės (VKAT 34 str., KAĮ 20(3) str.)
- Lietuvoje praktika dar nėra susiformavusi, todėl svarbu atsižvelgti į SCC praktiką bei ICC praktiką (VKAT ir ICC reglamentavimas beveik identiškas)
- **SCC**: 2010 m. LAP buvo pritaikytos vienu atveju iš keturių, kai ginčas kilo dėl draudimo perleisti ginčo objektu pagal akcininkų sutartį esančias akcijas ir pareiškėjas pateikė įrodymus jog atsakovas ketina perleisti ginčo akcijas trečiam asmeniui. Laikinasis arbitras uždraudė atsakovui **perleisti akcijas** (Johan Lundstedt. SCC Practice: Emergency Arbitrator Decisions rendered 2010, <http://www.sccinstitute.com/filearchive/4/41504/Emergency%20arbitration%20final.pdf>)

KODĖL ATsirADO LAIKINASIS ARBITRAS?

- Ne mažiau aktualus klausimas, kodėl atsirado laikinasis arbitras? Atsakymas į šį klausimą padeda geriau suvokti tokio arbitro paskirtį.
- **PROBLEMA:** Laikinių apsaugos priemonių poreikis iki arbitražo teismo suformavimo.
- **PIRMIEJI SPRENDIMŲ BŪDAI:** ICC Pre-Arbitral Referee Procedure (1990); nebuvo populiarus

ICC Pre-Arbitral Referee Privalumai	ICC Pre-Arbitral Referee Trūkumai
Skubus užtikrinimo priemonių taikymas (apie 40 d., 3.4, 4.1, 6.2 p.)	OPT-IN principas
Procesas konfidencialus (5.4 p.)	Neintegruotas į ICC Arbitražo taisykles
	Sprendimas nėra arbitražo sprendimas (award) (Cour d'Appel de Paris 2003-04-29 sprendimas)
Iki 2008 m. buvo registruoti tik 9 prašymai (Gary B. Born, International Commercial Arbitration 1976-80 (2009))	

LAIKINASIS ARBITRAS DABAR (I):

- Palyginkime laikinojo arbitro (**LA**) instituto reguliavimą (pagrindinius panašumus ir skirtumus) VKAT reglamente, ICC ir SCC arbitražo taisyklėse:

VKAT (2013)	ICC (2012)	SCC (2010)
OPT-OUT (35(5) str.)	OPT-OUT (29(5) str.)	OPT-OUT (preambulė)
Netaikomas atgal (35(5) str.)	Netaikomas atgal (29(5) str.)	Taikomas atgal (preambulė)
Prašymo pateikimo laikotarpis: 10 dienų iki pranešimo apie arbitražą – iki bylos perdavimo arbitražo teismui (1 priedo 1(6) str.; 2(2) str.)	Prašymo pateikimo laikotarpis: 10 dienų iki pranešimo apie arbitražą – iki bylos perdavimo arbitražo teismui (V priedo 1(6) str., 2(2) str.)	Prašymo pateikimo laikotarpis: bet kada per 30 dienų nuo LA sprendimo priėmimo – iki bylos perdavimo arbitražo teismui; turi būti perduota per 90 dienų nuo LA sprendimo priėmimo (II priedo 1(1) str., 9(4)(iii)-(iv) str.)

LAIKINASIS ARBITRAS DABAR (II)?

VKAT (2013)	ICC (2012)	SCC (2010)
Arbitražo vieta: VKAT (1 priedo 4(1) str.)	Arbitražo vieta: jei nėra, nustato Pirmininkas (V priedo 4(1) str.)	Arbitražo vieta: jei nėra, nustato valdyba (II priedo 5 str.)
LA skyrimo greitis: per 3 d.d. (1 priedo 2(1) str.)	LA skyrimo greitis: per 2 d. (V priedo 2(1) str.)	LA skyrimo greitis per 24 val. (II priedo 4(1) str.)
Sprendimo priėmimo greitis: per 15 d. (1 priedo 6(4) str.)	Sprendimo priėmimo greitis: per 15 d. (V priedo 6(4) str.)	Sprendimo priėmimo greitis: per 5 d. (II priedo 8(1) str.)
Išlaidos: 2 000 LTL VKAT - ? LA - ?	Išlaidos: 40 000 USD ICC – 10 000 USD, iš jų 5 000 negražintina LA – 30 000 USD	Išlaidos: 15 000 EUR Application fee – 3 000 EUR LA – 12 000 EUR
LA nutartis yra vykdytinas dokumentas (35(2) str., 1 priedo 6 str.); žr. taip pat KAĮ 25(1) str.	Nėra Award (29(2) str., V priedo 6 str.)	Gali būti Award (32(3) str., II priedo 1(2) str.)

LA PROCEDŪRA (TIMELINE) PAGAL VKAT REGLAMENTĄ:

Prašymas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo (X)

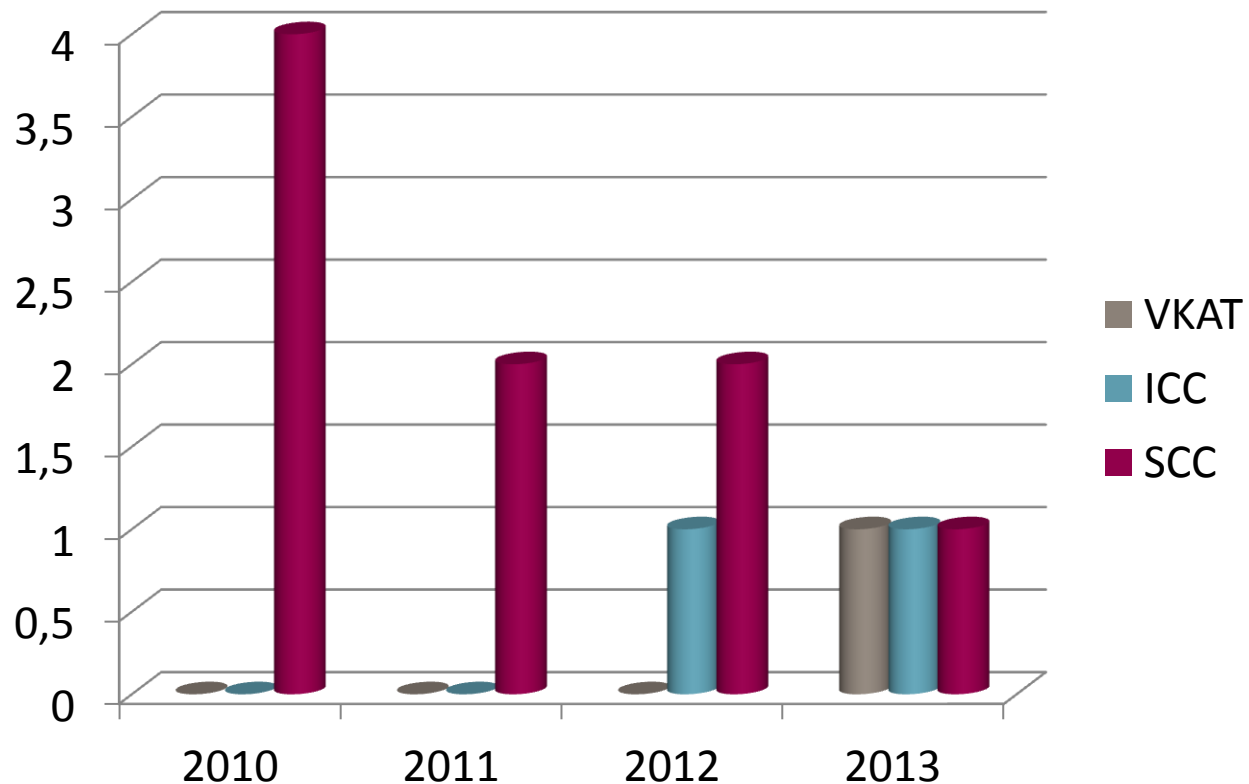
(X+3 d.d.) VKAT Pirmininkas paskiria LA ir perduoda jam/jai bylą (Y)

(Y+3 d.) LA sudaro tvarkaraštį/LA nušalinimas

(Y+15 d.) LA nutartis

STATISTIKA (VKAT, ICC, SCC):

Šaltiniai: www.arbitrazas.lt; <http://www.iccwbo.org/News/Articles/2013/New-rules-attract-international-arbitration-cases/>; <http://www.sccinstitute.com/the-scc-in-numbers-statistics-2012.aspx>; <http://www.sccinstitute.com/statistics-2013.aspx> (VKAT duomenys 2013-10-22; ICC duomenys 2013-04-29; SCC duomenys 2013-10-22)

KLAUSIMAI

AČIŪ UŽ DĒMESI